

Κυπριακό: Ανυπαρξία εθνικής πολιτικής

Εκλεισαν φέτος τριάντα χρόνια από την έναρξη του εθνικοαπελευθερωτικού αντιποικιακού αγώνα της Κύπρου. Ενός αγώνα που προκάλεσε πολλές αντιθέσεις και ερωτηματικά στο ξεκίνημα του μα που τελικά κατάφερε, με την συμμετοχή ολόκληρου του κυπριακού λαού, να συνδεθεί με το γενικότερο αντιποικιακό κίνημα της εποχής και να σφραγίσει με τις ηρωικές στιγμές του τη νεότερη ιστορία του ελληνισμού.

Υστερα από τριάντα χρόνια έπρεπε να είμαστε σε θέση να εκτιμήσουμε αντικειμενικά το ξεκίνημα. Όμως οι εξελίξεις που ακολούθησαν, αυτός ο σίφουνας των καταστροφών που μας συνοδεύει ακόμα και σήμερα, δεν άφησε ήρεμο το μυαλό για μια πραγματικά αντικειμενική εκτίμηση. Πολλοί, ακόμα και τώρα, αμφισβητούν την αναγκαιότητά του, άλλοι υποστηρίζουν ότι η παρουσία του Γεωργίου Γρίβα στην ηγεσία του αγώνα έδινε και την ταυτότητα του – μια ταυτότητα δηλαδή μεθοδευμένης ενδονατοϊκής «ρήξης» που στόχευε περισσότερο στην καθυπόταξη του λαϊκού κινήματος και λιγότερο στην απελευθέρωση του νησιού. Υπάρχουν ακόμα μερικοί που υποστηρίζουν ότι ούτε η ελληνική κυβέρνηση ούτε η Εθναρχία της Κύπρου ήθελε τον αγώνα με την μορφή και το περιεχόμενο που είχε! Όποια κι αν είναι η αλήθεια για τους απώτερους στόχους των πρωτεργατών, όποια τα κίνητρα αυτών που πρώτοι ξεκίνησαν, ένα πράγμα δεν είναι δυνατό να αμφισβητηθεί: ο αγώνας της ΕΟΚΑ δεν παρέμεινε υπόθεση μιας μικρής ομάδας ανταρτών που προσπάθησε με δυναμικά μέσα να επιβάλει την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, αλλά έγινε, μέσα σε λίγους μήνες, υπόθεση ολόκληρου του κυπριακού λαού, συνδέθηκε με τους στόχους των άλλων εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων και μπήκε στην ιστορία του έθνους δίπλα στην Επανάσταση του 1821, το Θέρισσο και την Εθνική μας Αντίσταση.

Τα ονόματα του Αυξεντίου, του Μάτση, του Καραολή, του Παλλικαρίδη και πολ-

λών άλλων είναι σύμβολα απαράμιλλου ηρωισμού και μεγαλείου που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί κανείς.

Ποιο ήταν το νόημα αυτού του αγώνα; Ποιοι οι στόχοι και οι ελπίδες τους; Από πολύ παλιά οι Κύπριοι είχαν διαμορφώσει την εθνική τους ταυτότητα και συνείδηση ως Έλληνες.... Ένοιωθαν και λειτουργούσαν ως τμήμα του ελληνισμού. Ήταν τμήμα του ελληνισμού. Και φυσιολογικό αίτημα υπήρξε η ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Η Τουρκική καταπίεση και η κατοπινή βρετανική υποδούλωση, το δυνάμωμα του λαϊκού κινήματος στις αρχές του 20ου αιώνα και των εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, και ο πόθος για την ενσωμάτωση της Κύπρου στον κορμό του ελληνισμού, ήταν οι λόγοι που πολλές φορές οδήγησαν τους Κύπριους, σε ξεσηκωμό. Αυτή η πολύχρονη αγωνιστική πορεία σηματοδεύτηκε από τρία σημαντικά γεγονότα:

- Την εξέγερση του 1931.
- Το ενωτικό δημοψήφισμα του 1950.
- Τον αγώνα της ΕΟΚΑ το 1955.

Μέσα από αυτή την πορεία διαγράφηκε η πίστη στο δίκαιο αίτημα, η επιμονή και το θάρρος για την διεκδίκησή του. Όποια τακτική κι αν ακολουθήθηκε, όποιες μικρές αναστολές κι αν σημάδεψαν όλα αυτά τα χρόνια του αγώνα, το αίτημα ήταν και παρέμενε ένα: Η ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Μέσα όμως σ' αυτά τα χρόνια μεθοδεύτηκαν επίσης και οι προσπάθειες για υπονόμηση του αγώνα, για διαφοροποίηση των στόχων του. Η δημιουργία και προβολή του τουρκικού αιτήματος για «ζωτικό χώρο» η προώθηση δηλαδή του τουρκικού επεκτατισμού ήταν ο κύριος στόχος του βρετανικού αποικισμού και στη συνέχεια του αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Σημιαδιακές ημερομηνίες, που προώθησαν τον τουρκικό επεκτατισμό ήταν η αποδοχή της τριμερούς το 1955 και η υπογραφή των συμφωνιών Ζυρίχης το 1960.

Εθνική στρατηγική

Αν ρίξει κανείς μια προσεκτική ματιά στο κυπριακό θα δει πως, μέσα στην μακροχρόνια πορεία του, ένα ήταν και δυστυχώς είναι ακόμα, το κοινό χαρακτηριστικό: Η έλλειψη μιας συγκεκριμένης εθνικής πολιτικής. Απουσίαζε ο κοινός στόχος, η κοινή τακτική που θα ακολουθούσε η Κύπρος και η Ελλάδα στην επιδίωξη της οριστικής επίλυσης του κυπριακού.

Στην πρώτη περίοδο 1878-1955 όταν όλος ο λαός της Κύπρου, με πρωτεργάτη το λαϊκό κίνημα (εργάτες αλλά κύρια αγροτοεργάτες και αγρότες) ζητούσε την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα η μητρόπολη του ελληνισμού αρνιόταν να δεχτεί τους «κινδύνους» που μπορεί να συνεπαγόταν μια τέτοια κίνηση. Αιτία κύρια η άρνηση των «συμμάχων» –των Άγγλων πρώτα και αργότερα των Αμερικανών– να δεχτούν την ένταξη της Κύπρου στον ελληνικό κόσμο. Βέβαια και μέσα σ' αυτή την περίοδο οι αλληπάλληλες αλλαγές θέσεων για την Κύπρο πρέπει να επισημανθούν. Π.χ. το μόνο οργανωμένο κυπριακό κόμμα της αριστεράς ξεκίνησε με την θέση «ένωση με θαλκανική σοσιαλιστική δημοκρατία(!)» περνούσε στην Ένωση, μετά στην αυτοκυβέρνηση, και πάλι στην ένωση (Δημοψήφισμα 1950).

Στην δεύτερη περίοδο 1955-1960 σε μια εποχή που η πορεία των εθνικοαπελευθε-

ρωτικών κινημάτων ήταν νικηφόρα, η αριστερά αρνείται να πάρει μέρος στον αγώνα της ΕΟΚΑ ενώ στη συνέχεια η αστική και εκκλησιαστική ηγεσία εγκαταλείπει την ένωση και ακολουθεί την πολιτική της ανεξαρτησίας. Είναι χαρακτηριστικό, πως αυτή η αλλαγή πολιτικής δεν ήταν αποτέλεσμα μιας εμπεριστατωμένης μελέτης και μιας νέας ενιαίας γραμμής αλλά επιλογή της στιγμής, επιλογή της εθναρχίας. (Συνέντευξη Μακαρίου στην Μπάρμπαρα Καστλ).

Στην τρίτη περίοδο από 1960-1974 η ανεξαρτησία εγκαταλείπεται χάρις ενός «εφικτού» αλλά απροσδιόριστου στόχου. Γίνονται μάλιστα προσπάθειες –με συμμετοχή και αριστερών στελεχών– για δημιουργία κυπριακής εθνικής συνείδησης!

Προς αυτή την κατεύθυνση βοήθησαν και οι αψυχολόγητες ενέργειες των αποστατών στην αρχή και της χούντας στη συνέχεια.

Η χούντα των Αθηνών επιλέγει αυτή την περίοδο για να προωθήσει την αμερικανική-νατοϊκή επιλογή της «διπλής ένωσης» ως την μόνη ενδεδειγμένη λύση. Η αντίδραση απέναντι σ' αυτή την πολιτική οδηγεί στη θέση που εμφανίστηκε από τον νεοκυπριακό σύνδεσμο για απόλυτο χωρισμό του κυπριακού από το εθνικό θέμα. Θέση που στηρίχτηκε στην αρχή και από τα δύο κόμματα της αριστεράς στην Κύπρο και έμμεσα από τον πρόεδρο Μακάριο. Θέση που ακόμα και σήμερα στηρίζεται από το ΑΚΕΛ και το ΚΚΕ.

Στην τέταρτη περίοδο 1974-1984 –αλλά χωρίς βεβαιότητα ότι θα είναι και η τελική φάση– ο στόχος χωρίς να είναι ξεκάθαρος ταυτίζεται με την ανεξαρτησία μέσα από ένα ομόσπονδο ή ομοσπονδιακό ή συνομοσπονδιακό, διπεριφερειακό κλπ κράτος χωρίς να απουσιάζουν και οι φωνές ή οι ψίθυροι πως στις δεδομένες συνθήκες δεν θα πρέπει να αποκλείεται και η «διπλή ένωση».

Δυστυχώς, ογδόντα χρόνια αγώνα, με τις οδυνηρές αποτυχίες και τραγωδίες που

Διαδήλωση στην Τουρκία. Η Κύπρος θεωρείται τουρκική, διεκδικούνται η Κάρπαθος και ... η Αθήνα.

περάσαμε, δεν έδειξαν στην πολιτική ηγεσία του τόπου πως μόνο μέσα από μια κοινά αποδεκτή εθνική πολιτική, που θα στηριχτεί αγωνιστικά από όλους, είναι δυνατό να χαρακτηριστεί μια αποτελεσματική τακτική που θα οδηγήσει στην δικαίωση του κυπριακού ελληνισμού. Οι προσπάθειες που έγιναν τον τελευταίο καιρό από την ελληνική κυβέρνηση έμειναν χωρίς συνέχεια και έτσι χωρίς αποτέλεσμα. Τα λάθη του παρελθόντος εξακολουθούν και σήμερα να γίνονται. Η έλλειψη προσανατολισμού είναι και σήμερα μπροστά μας και αποτελεί τον βασικό παράγοντα της εσωτερικής διάσπασης και αποδυνάμωσης του αγώνα.

Η τουρκική εθνική πολιτική

Τι έκανε η άλλη πλευρά, η τουρκική, όλα αυτά τα χρόνια;

Από πολύ παλιά ακολουθεί μια πολιτική που οδηγεί σταδιακά στον έλεγχο της Κύπρου, είτε με την διχοτόμηση του νησιού είτε με την κατοχή του «ως τμήματος» του «ζωτικού χώρου» της Ανατολίας... Αυτή η πολιτική προωθείται καθημερινά και αν παρακολουθήσει κανείς τις εξελίξεις θα δει ότι κάθε φορά, μέσα από την πολιτική των τετελεσμένων, υλοποιείται και ένα τμήμα αυτής της «εθνικής τουρκικής πολιτικής». Όποια κατάσταση κι αν βρίσκεται στην αρχή, όποια κυβέρνηση κι αν εκλεγεί –συντηρητική, προοδευτική, δικτατορική– προωθεί μια και μόνη «εθνική πολιτική» σε σχέση με την Κύπρο και την Ελλάδα.

Μιλώντας στην Γριμερή τον Σεπτέμβριο του 1955 ο τούρκος υπουργός Ζορλού ξεκαθάρισε τις θέσεις της Τουρκίας:

«Η Κύπρος είναι ένα νησί που πάνω από όλα είναι ζωτικής σημασίας για την άμυνα της Τουρκίας σε τέτοιο σημείο ώστε να είναι αδύνατος ο υπολογισμός του αμυντικού δυναμικού και της αμυντικής ικανότητας της Τουρκίας σε περίπτωση πολέμου χωρίς να ληφθεί υπόψη η Κύπρος.»

Το 1970 ο Τούρκος βουλευτής Τοπάλογλου μιλώντας στη βουλή για τον προϋπολογισμό είπε: «Οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις είναι πάντοτε έτοιμες να χτυπήσουν την Κύπρο. Μια μόνιμη δύναμη εισβολής βρίσκεται στο λιμάνι της Μερσίνης. Ενισχύεται κάθε χρόνο με όπλα και άλλο πολεμικό υλικό ύψους 250 εκατ. λιρών.»

Το 1980 ο κ. Σοϊζάλ στην εφημερίδα «Μιλλιέτ» έγραφε: «Η αποστολή, ο σκοπός η πνοή για την Τουρκία καθορίζεται από τον ανταγωνισμό της με την Ελλάδα. Ο τουρκικός λαός πρέπει να εμπνέεται από τη σταδιακή και συνεχή καταπάτηση του Αιγαίου, της Κύπρου και της Δυτικής Θράκης από την Ελλάδα».

Και ο τούρκος υπουργός εξωτερικών κ. Τσαγκλαγιαγκίλ την ίδια χρονιά έδινε ξεκάθαρα το στόχο της Τουρκικής πολιτικής: «Οί τουρκικές ένοπλες δυνάμεις δεν αποχώρησαν ποτέ από ένα μέρος που κατέλαβαν με το σπαθί τους επειδή γράφτηκαν άρθρα εναντίον τους. Δεν έχουμε μπροστά μας ένα απλό καθήκον αλλά μια ιερή αποστολή να επιτελέσουμε: Η αποστολή μας είναι να κάνουμε την Κύπρο δική μας μητρική πατρίδα.»

Δεν νομίζω ότι μπορεί να αμφισβητήσει κανείς ότι αυτό τον στόχο τον στήριξαν και τον προώθησαν με συνέπεια, ενότητα και αποτελεσματικότητα όλες οι τουρκικές κυβερνήσεις και όλες οι τουρκοκυπριακές δυνάμεις.

Τον στόχο αυτό εξυπηρετεί και ένα κείμενο που κυκλοφόρησε πριν λίγους μήνες στην Τουρκία με τίτλο *Μια ιστορική αναδρομή για την Κύπρο. Η Τουρκική Δημοκρατία*

της Β. Κύπρου. Η έκδοση αυτή ξεκινά με τις τουρκικές προθέσεις που τις οριοθετεί με τα λόγια του γνωστού Selwyn Lloyd: «Το νησί της Κύπρου, το οποίο γεωγραφικά αποτελεί μια επέκταση της ανατολικής χερσονήσου, ουδέποτε βρέθηκε στην κατοχή της Ελλάδας κατά την ροή της ιστορίας...»

Ποιοι όμως είναι οι απώτεροι στόχοι της πολιτικής που ακολουθεί η Τουρκία σε σχέση με τον ελληνισμό.

Α! Όσον αφορά την Κύπρο, πιστεύω ότι στόχος της Τουρκίας είναι η σταδιακή τουρκοποίηση ολόκληρου του νησιού. Η πολιτική αυτή ξεκίνησε πριν πολλά χρόνια. Το 1956 ο καθηγητής Νιχάτ Ερίμ μελετά το φάκελο «Κύπρος» με εντολή του Μεντερές και προτείνει την «Εθνική Τουρκική Πολιτική». Πολιτική μακροχρόνια, με προετοιμασμένα στάδια, αλλαγή εθνολογικού χαρακτήρα και διχοτόμηση ή κατάληψη της Κύπρου. Αυτή η πολιτική διακηρύχθηκε κυνικά το 1964 από τον τότε υπουργό εξωτερικών με την εξής φράση: «Η Τουρκία έχει απαιτήσεις για την Κύπρο λόγω της στρατηγικής σπουδαιότητας της για την ίδια την Τουρκία... *Η Κύπρος είναι ουσιαστικά συνέχεια της χερσονήσου της Ανατολίας...*»

Β! Όσον αφορά την Ελλάδα, στόχοι της Τουρκίας είναι η σταδιακή προώθηση των βλέψεών της στη Θράκη και το Αιγαίο και η τελική διχοτόμησή του. (Ακόμα και πρόσφατα, στις αρχές Σεπτεμβρίου 1965, ο τούρκος Υπουργός εξωτερικών κ. Χολέφογλου σε κείμενο του – στην εφημερίδα της Βουλής – απειλεί ότι «η Τουρκία δεν θα αφήσει την Ελλάδα να δημιουργήσει τετελεσμένα γεγονότα στο Αιγαίο»).

Αυτοί οι δύο στόχοι –Κύπρος και Αιγαίο– συνθέτουν την μακροχρόνια και καλά προετοιμασμένη εθνική τουρκική πολιτική στην περιοχή μας.

Αυτή τη συγκεκριμένη μακροχρόνια πολιτική σκιαγραφούσε και ο πρωθυπουργός όταν πρόσφατα σε ομιλία του τόνιζε:

«Η πορεία της Τουρκίας, είναι μια πορεία που οδηγεί χρόνο με χρόνο σε μικροκατακτήσεις σε βάρος του ελληνισμού. Και υπάρχει το μέγα ερώτημα βέβαια ποια θα είναι η πορεία της Τουρκίας στο μέλλον και σ' ότι αφορά το Κυπριακό και σ' ότι αφορά το Αιγαιακό.»

Το εθνικό θέμα

Για κάθε αντικειμενικό αναλυτή είναι δεδομένο πως η πορεία και η μοίρα αυτών των θεμάτων είναι κοινή.

Είναι γι' αυτό που πρέπει να γνωρίζουμε ότι όταν μιλάμε για το «κυπριακό πρόβλημα» μιλάμε για το «εθνικό θέμα». Πρέπει, οφείλουμε να κατανοήσουμε, ότι οι σημερινές κινητοποιήσεις για την Κύπρο είναι κινητοποιήσεις που αφορούν ολόκληρο το έθνος, ολόκληρο τον ελληνισμό.

Πρέπει να καταλάβουμε ακόμα ότι η σύνδεση αυτή δεν αποτελεί ούτε σωβινισμό, ούτε υπερεθνικισμό, πολύ περισσότερο δεν αποτελεί υπονόμηση της προσπάθειας για διεθνοποίηση του κυπριακού και εξεύρεση λύσης μέσα από τις διαδικασίες του ΟΗΕ. Μέθοδος που δεν πρέπει να αναιρεί την γενικότερη στρατηγική μας για το εθνικό θέμα.

Γι' αυτό, και η «εθνικοποίηση» του προβλήματος είναι αναγκαία για τρεις πολύ σημαντικούς κατά τη γνώμη μου λόγους:

Α! Γιατί το πρόβλημα, αποτελεί μια έκφραση της *πολυπρόσωπης επεκτατικής*

πολιτικής της Τουρκίας σε βάρος του ελληνισμού.

Β! Γιατί στην Κύπρο ζει ένα τμήμα του ελληνισμού που η κρατική του υπόσταση δε σημαίνει και άρνηση της ιστορίας του, της πολιτιστικής του κληρονομιάς και της εθνικής του καταγωγής.

Γ! Γιατί η μόνη κατά την γνώμη μας διέξοδος που υπάρχει με την δημιουργία «αποτρεπτικής δύναμης» μπορεί να επιτευχθεί αν αποτελέσει κοινό στόχο της Ελλάδας και της Κύπρου μέσα στα πλαίσια συμπαράταξης του ελληνισμού. Η Κύπρος μόνη δεν μπορεί να δημιουργήσει την «αποτρεπτική δύναμη». Αλλά και η Ελλάδα, αν δεν αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η τουρκική παρουσία στην Κύπρο, δεν θα μπορέσει να αντιδράσει αύριο στην ίδια επεκτατική πολιτική στο Αιγαίο και τη Θράκη.

Η πολύχρονη όμως εμπειρία με το «κυπριακό πρόβλημα» έδειξε πως μια τέτοια αντίληψη δεν υπάρχει, ή τουλάχιστον δεν αποτελεί την «επιλεγμένη» στρατηγική μας και κοινή εθνική επιλογή. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι η έλλειψη αυτή οφείλεται:

1. Στην ανυπαρξία μιας συγκεκριμένης πολιτικής με στόχο την αυτοδιάθεση-ένωση και τις παλλινodieς της κυπριακής και ελληνικής ηγεσίας που έκαναν το κυπριακό, πρόβλημα των μεγάλων δυνάμεων και κύρια των νατοϊκών χωρών.

2. Στον ηγετικό ρόλο που έπαιξε η εκκλησία και η αστική τάξη στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα και την απουσία της οργανωμένης αριστεράς από αυτόν με αποτέλεσμα να ευνοχιστεί και να ενταχθεί στο νατοϊκό πλαίσιο και η λύση του να επιδιώκεται μέσα από τις καλές ή κακές προθέσεις των συμμάχων.

3. Στην πολιτική κατάσταση που επικρατούσε στην Ελλάδα που δεν επέτρεπε την ουσιαστική στήριξη του κυπριακού εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος σε μian αντιπεριαλιστική βάση.

Αναζήτηση λύσης

Η αναζήτηση λύσης του κυπριακού δεν μπορεί να γίνει μέσα από τα σημερινά δεδομένα γιατί μια τέτοια λύση δεν μπορεί να είναι ούτε καν ένας «έντιμος συμβιβασμός». Η λύση πρέπει να αναζητηθεί μέσα από την ανατροπή αυτών των δεδομένων και προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να τείνουν όλες οι ενέργειές μας.

Ποιους συγκεκριμένα παράγοντες πρέπει σήμερα να λάβουμε υπόψη μας και πώς πρέπει να λειτουργήσουμε για να μειώσουμε τις αρνητικές επιπτώσεις της διεθνούς συγκυρίας και να πετύχουμε μian όσο το δυνατό καλύτερη λύση;

ΠΡΩΤΟ θα πρέπει να κατανοήσουμε την ουσία του κυπριακού προβλήματος. Το κυπριακό πρόβλημα είναι τμήμα του εθνικού ζητήματος που δημιουργήθηκε από την επεκτατική πολιτική που ακολουθεί η Άγκυρα με την στήριξη των ΗΠΑ και άλλων χωρών. Η επεκτατική αυτή πολιτική οδήγησε στην εισβολή-κατοχή της Κύπρου, στην δημιουργία προβλημάτων στο Αιγαίο και τη Δυτική Θράκη. Είναι μια πολιτική που επίσημα επιλέχθηκε από την Τουρκία και υλοποιείται μέσα από τετελεσμένα, από όλες τις τουρκικές κυβερνήσεις. Είναι δηλαδή μια εθνική τουρκική πολιτική που μπορεί να επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες αλλά έχει και την δική της εθνική ρίζα. Κι αυτό θα πρέπει να το λάβουμε υπόψη για να εκτιμήσουμε σωστά μέ-

χρησιμοποιώντας το γεγονός ότι η Τουρκία μπορεί να υποχωρήσει και ποιοι είναι οι μακροχρόνιοι στόχοι της Τουρκίας στην περιοχή που δύσκολα μπορεί να εγκαταληφθούν.

ΔΕΥΤΕΡΟ αν δεχτούμε αυτή την άποψη τότε η αποτελεσματικότητα των πιέσεων από τρίτες χώρες (ΗΠΑ, Δυτική Ευρώπη, ΕΣΣΔ, κα.) περιορίζεται σημαντικά και μπορεί να δώσει αποτελέσματα μόνο αν θεωρηθεί από την Τουρκία ότι η λύση που στηρίζεται από αυτές τις χώρες εξυπηρετεί μακροχρόνια τους στόχους της πολιτικής της.

ΤΡΙΤΟ η πολιτική των υπερδυνάμεων στο Κυπριακό και συνακόλουθα των δυο κόσμων – είναι αποτέλεσμα των δικών τους επιλογών στην δεδομένη περιοχή, του ενδιαφέροντος από στρατηγικής και οικονομικής πλευράς που έχουν γι' αυτήν και των γενικότερων στόχων τους. Έτσι δεν πρέπει ούτε να μειώνουμε αλλά ούτε και να υπερεκτιμούμε αυτή την παρέμβαση.

Γι' αυτό χρειάζεται να εκτιμήσουμε σωστά τις σημερινές δυνατότητες που προσφέρονται σε διεθνές επίπεδο. Να δούμε μέχρι πού μπορεί να φτάσει η αλληλεγγύη και συμπαραστάση όλων αυτών που στάθηκαν αντίθετοι στην ανακήρυξη του ψευδοκράτους αλλά δεν προχώρησαν σε καμιά ουσιαστική ενέργεια για παρεμπόδιση των νέων τετελεσμένων.

Οι παράγοντες αυτοί δεν είναι βέβαια στατικοί. Διαμορφώνονται με την δική μας παρέμβαση. Ενισχύονται ή μειώνονται από τις δικές μας επιλογές από την δική μας πολιτική παρέμβαση και δράση.

Τι πρέπει να γίνει

Το ερώτημα που μπαίνει βέβαια από όλους είναι: Πώς θα φύγουμε από το σημερινό αδιέξοδο; Δεν νομίζω ότι έχει κανείς τη λύση στα χέρια του. Το κυπριακό είναι ένα

Άλλη μια χαρακτηριστική φωτογραφία που αποκαλύπτει της φασιστικές-σωβινιστικές προθέσεις της Άγκυρας. Η Κύπρος δεν είναι αρκετή. Εμπρός για τη Ρόδο, την Κάρπαθο, την Μακεδονία και την Αθήνα. Οι φωτογραφίες από το βιβλίο «Οι Κούρδοι ένας ιστορικός λαός αγνοούμενος...».

περίπλοκο πρόβλημα. Χρειάζεται επιμονή και υπομονή, χρειάζεται ρεαλιστική πολιτική αλλά και ικανότητα για σωστές εκτιμήσεις και θαρραλέες κινήσεις. Όμως ορισμένα πράγματα που ιστορικά έχουν καθιερωθεί ως αναγκαίες προϋποθέσεις της επιτυχίας ενός εθνικοαπελευθερωτικού-αντικατοχικού αγώνα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Συγκεκριμένα αναγκαίες προϋποθέσεις για την έξοδο από το σημερινό αδιέξοδο είναι:

A! Η ύπαρξη ενιαίου μετώπου στο εσωτερικό της Κύπρου. Για να υπάρξει κάτι τέτοιο χρειάζεται να ακολουθηθεί μια κοινή εθνική πολιτική η οποία να είναι από την μια μεριά ρεαλιστική αλλά και από την άλλη να ανταποκρίνεται στις ανάγκες επιβίωσης του ελληνισμού. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι δεν αρκεί η διεθνής κινητοποίηση. Χρειάζεται πρώτα από όλα τη δική μας εγρήγορση. Χρειάζεται όλες οι δυνάμεις του έθνους να είναι έτοιμες. Ένα μικρό αριθμητικά έθνος στηρίζεται πρωταρχικά στις δυνατότητες του να δραστηριοποιήσει τις παραγωγικές, οικονομικές, επιστημονικές του δυνάμεις. *Να νιώσει σαν έθνος την δύναμη της ιστορίας και του πολιτισμού του.* Να αποκτήσει κοινή συνείδηση των κινδύνων και να σταθεί στο μετερίζι του αγώνα με αυτοπεποίθηση, ψυχραιμία και θάρρος. Οι προκλητικές ενέργειες της Τουρκίας δεν πρέπει να μας προκαλούν ούτε φόβο, ούτε ψυχολόγητες ενέργειες.

«Η εγρήγορση και η οργάνωση του εσωτερικού μετώπου, με έμφαση στην εξουδετέρωση των ύπουλων αποπειρών υποσκάψεως του ηθικού και της θελήσεως για αντίσταση... είναι το πρώτιστο μέλημά μας.»

B! Να υπάρξει συγκεκριμένη παρέμβαση *πρώτο* στο εσωτερικό μέτωπο για την δημιουργία ενός αγωνιστικού κλίματος. Η ψυχολογία της «δυνατότητας αποτροπής» είναι σημαντικός παράγοντας για την διαμόρφωση θετικών προϋποθέσεων στήριξης του αγώνα μας και βοηθά στην επιλογή της μιας ή της άλλης στρατηγικής. Και *δεύτερο* παρέμβαση στο διεθνή χώρο για την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που προσφέρονται.

Η γεωπολιτική θέση της Ελλάδας και της Κύπρου δεν είναι αμελητέα, αντίθετα αποτελεί ένα σημαντικό κρίκο στις στρατηγικές που ακολουθούν στην περιοχή οι δυο υπερδυνάμεις. Είναι αναγκαίο να κατανοήσουμε αυτό το ρόλο, να διαπιστώσουμε σωστά το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούμε να κινηθούμε αποτελεσματικά και να ακολουθήσουμε μια «πολιτική παρέμβασης» με δυναμισμό και επιμονή.

Είναι κρίμα που η λέξη «δυναμική πολιτική» έχει παρεξηγηθεί με την κακή και επίμονη χρησιμοποίησή της. Δυναμική πολιτική δεν σημαίνει κατ' ανάγκη πολεμική σύγκρουση. Σημαίνει: **I.** Δημιουργία των όρων των προϋποθέσεων για παρέμβαση σε όλα τα επίπεδα. **II.** Αξιοποίηση αυτών των όρων και του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτουμε για την κινητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης. Σημαίνει σωστή πληροφόρηση, εγρήγορση, κινητοποίηση, καθημερινή πάλη.

Γ! Να ενισχυθεί η αμυντική θωράκιση του νησιού. Η αμυντική θωράκιση ενός λαού που αντιμετωπίζει πρόβλημα εθνικής επιβίωσης δεν είναι μόνο θέμα στρατιωτικό είναι ακόμα και πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, θέμα. Η «αμυντική θωράκιση» περιλαμβάνει και την *στρατιωτική άμυνα* για την οποία όμως δεν έχω να πω παρά μόνο τούτο: Πρέπει να ληφθούν όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την στρατιωτική ενίσχυση της Κύπρου έτσι ώστε να έχει και την στρατιωτική ικανότητα να αμυνθεί. Η πιο πέρα συζήτηση δεν νομίζω ότι εξυπηρετεί αντίθετα υποσκάπτει κάθε προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση.

Όμως για μένα υπάρχει το άλλο θέμα της πολιτικής, πολιτιστικής, εθνικής θωράκισης μας. Ένας λαός που δεν είναι προετοιμασμένος για μια πιθανή σύγκρουση δεν μπορεί ούτε να την αποτρέψει ούτε να την αντιμετωπίσει. Αν δεν δημιουργήσουμε αυτό που ονομάζουμε «ψυχολογική δύναμη αποτροπής», δηλαδή αν δεν πιστέψουμε ότι έχουμε την δυνατότητα να ανακόψουμε τον εχθρό αν δεν έχουμε δημιουργήσει μια συνείδηση αποτροπής, αν μοιρολατρικά παραδινόμαστε στο γεγονός ότι είμαστε οι μικροί, τότε η στρατιωτική θωράκιση δεν έχει νόημα δεν βοηθά σε τίποτα, αντίθετα ίσως προκαλέσει και προβλήματα. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι αυτή η ψυχολογική προετοιμασία συνδέεται με την ύπαρξη εθνικής συνείδησης. Όσο αυτή διαβρώνεται –και διαβρώνεται σήμερα όπως και στο παρελθόν από ορισμένες ενέργειες και θέσεις– τότε δεν θα πάμε μπροστά.

Πρέπει να κατανοήσουμε ότι και εμείς οι Κύπριοι είμαστε τμήμα ενός έθνους, ανήκουμε στον κορμό του ελληνισμού, ότι έχουμε μια ιστορία, έναν πολιτισμό, έχουμε παράδοση και ήθη, διαθέτουμε συνείδηση και βλέπουμε την δική μας πορεία μέσα από την πορεία του ίδιου του ελληνισμού. Αυτό δεν σημαίνει σωβινισμό, σημαίνει απλώς ότι χωρίς να ξεχνούμε την εθνική μας καταγωγή κατανοούμε τις σημερινές συνθήκες και *πολιτικά*, επιλέγουμε μια λύση που είναι ρεαλιστική ενώ παράλληλα δεν μας οδηγεί στον αφανισμό ως τμήμα του ελληνισμού. Ας καταλάβουμε ότι δεν είμαστε ένα άλλο έθνος είμαστε απλώς ένα άλλο κράτος.

Πρωταρχικά λοιπόν είναι αναγκαία η δική μας θωράκιση–, η θωράκιση του λαού απέναντι στις σειρήνες του αφελληνισμού– και δεύτερο η στρατιωτική θωράκιση του νησιού. Και τα δυο ίσως βοηθήσουν στην σωστή επίλυση του κυπριακού, το ένα από τα δυο δεν μπορεί παρά να μας οδηγήσει στην καταστροφή. Τα παραδείγματα της Ίμβρου, της Τενέδου και της Κων/πολης είναι σημαδιακά για το τι μας περιμένει αν δεν αντιδράσουμε σωστά.

Δύναμη αποτροπής

Τι εννοούμε όμως όταν λέμε πως πρέπει να δημιουργηθεί η «δύναμη αποτροπής» (αποτρεπτική δύναμη): Εννοούμε ότι πρέπει να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες στο εσωτερικό της Κύπρου που να πείθουν τον αντίπαλο ότι μια οποιαδήποτε ενέργεια του θα έχει τεράστιο κόστος για τον ίδιο ή δεν θα έχει θέβαio αποτέλεσμα και δεν θα άξιζε τον κόπο να διακινδυνεύσει μια νέα προσπάθεια. Το τίμημα μιας νέας επίθεσης πρέπει να είναι πολύ ακριβό. Αυτό σημαίνει ότι η αμυντική θωράκιση του νησιού πρέπει να ενισχυθεί ούτως ώστε να αποτελεί πραγματικό κίνδυνο σε οποιαδήποτε προσπάθεια δημιουργίας ενός τρίτου Αττίλα. Και παράλληλα να προετοιμαστεί ψυχολογικά ο λαός, να δημιουργηθεί δηλαδή η «ψυχολογία δυνατότητας αποτροπής» που θα ενισχύσει το ηθικό και την αποτελεσματικότητα του αγώνα μας.

Θα πρέπει να πούμε ότι οι διάφοροι ειδικοί επιστήμονες σε θέματα στρατηγικών μελετών επισημαίνουν ότι «όταν οι σχέσεις δυο χωρών είναι ανταγωνιστικές, όπως στην περίπτωση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας, όπου η Τουρκία ακολουθεί μια επεκτατική πολιτική, τότε ο αμυνόμενος πρέπει να επιδιώκει: Α! ισορροπία δυνάμεων – ενίσχυση δηλαδή της άμυνας του ώστε να διατηρείται πάντοτε το ισοζύγιο. Β! δημιουργία ψυχολογικού κλίματος αποτροπής. Η ισορροπία δυνάμεων μεταξύ ενός μικρού και ενός μεγάλου κράτους μπορεί να είναι δύσκολη όμως είναι δυνατή γιατί πέ-

ρα από τις αριθμητικές διαφορές, υπάρχουν και οι ποιοτικές δυνατότητες (οικονομία, τεχνολογία, παραγωγικότητα) που μπορεί να αναπτυχθούν ως αντιστάθμισμα της αριθμητικής υπεροχής.

Είναι γνωστό πως το αμυντικό σύστημα της Κύπρου δεν είναι αυτόνομο ούτε στρατιωτικά ούτε πολιτικά. Το σύστημα αυτό συνδέεται άρρηκτα με την Ελλάδα και με την δημιουργία του κατάλληλου πολιτικοστρατιωτικού περιγύρου – κάτι που επισημάνθηκε πριν από πολλά χρόνια αλλά στην πορεία εγκαταλήφθηκε. Σήμερα είναι αναγκαίο να ληφθούν εκείνα τα μέτρα που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις αποτροπής οποιασδήποτε νέας επεκτατικής ενέργειας της Τουρκίας.

Ο λαός μας έχει περάσει πολλά για να θέλει να είναι φιλοπόλεμος. Ξέρει, όμως, πως δεν είναι αυτός που βρίσκεται «εν αδίκω», ξέρει ότι δεν είναι αυτός που απειλεί και γι' αυτό ξέρει πως πρέπει να αμυνθεί, να προασπίσει τα σύνορά του, αν χρειαστεί.

Πρέπει ακόμα να τονίσουμε ότι οι μηχανισμοί αποτροπής όπου εφαρμόστηκαν σωστά *αποφεύχθηκε* ο πόλεμος. Κι αυτός είναι ο στόχος μας.

Επίλογος

Λυπούμαι αν έχω αποκαρδιώσει όσους περίμεναν, διαβάζοντας το κείμενο μου, να ενημερωθούν για τα τελευταία γεγονότα, για τις νέες προσπάθειες του γενικού γραμματέα, για τις εξελίξεις στο εσωτερικό μέτωπο, για το αν θα συνεργαστεί ή όχι ο κ. Κυπριανού με τον κ. Κληρίδη, αν θα έχουμε από δω και μπρος «κεντροδεξιό» αντί «κεντροαριστερό» μέτωπο. Στόχος μου δεν ήταν ακόμα να τοποθετηθώ στις συγκεκριμένες προτάσεις του γενικού γραμματέα. Τέτοιες προσπάθειες υπήρξαν, στο παρελθόν υπάρχουν σήμερα και θα υπάρξουν και στο μέλλον.

Η δυνατότητα επίτευξης ενός «έντιμου συμβιβασμού» ή μιας «διώσιμης λύσης» είναι συνάρτηση για μένα, των όσων ανέφερα στο σημείωμα μου. Αν αυτά δεν προηγηθούν, αν δεν υπάρξει ανατροπή των σημερινών δεδομένων, αν δεν ξεκαθαρίσουμε την στρατηγική μας ως έθνος δεν θα μπορέσουμε ποτέ να φτάσουμε σ' έναν έντιμο συμβιβασμό. Η τουρκική πλευρά γνωρίζει καλά τις αδυναμίες μας, τις διαφωνίες μας, την έλλειψη μιας συγκεκριμένης στρατηγικής και δεν πρόκειται να δεχτεί τίποτα λιγότερο από μια λύση που θα ικανοποιεί τα μακροχρόνια επεκτατικά σχέδιά της. Μια τέτοια λύση πιστεύω ότι δεν θα γίνει δεκτή από κανένα Έλληνα. Ας μην ξεχνάμε ότι η εθνική επιβίωση και η εθνική καταστροφή χωρίζονται από ένα μόνο σκαλοπάτι. *Αυτό το σκαλοπάτι δεν πρέπει να το κατέβουμε ποτέ.*